

ductionspræis ikke er mere værd end en lig-
nende Gaard paa det odsherredste Gods, og
han da Dagen efter, ja maaskee allerede en
Time efter at han har faaet den til Eiendom,
siger til sig selv: „Hvad er den Gaard værd,
jeg har faaet til Eiendom?“ lægger han da
ikke de i Egnen gangbare Priser til Grund
for sin Beregning, og lægger han ikke netop
den Præis til Grund, han kan faae for Eien-
dommen, og bryder sig aldeles ikke om Pro-
ductionspræisen? Dersom man giver to Mænd
et Sted, der er 4000 Rbd. værd paa begge
Steder, og den Ene, der boer paa Frederiks-
værks Gods, en Time efterat han har faaet
det til Eiendom, kan faae 8000 Rbd. for det,
men den Anden for Stedet paa det odsherredste
Gods kun kan faae 5000 Rbd., saa er det
aabenbart, at man har behandlet disse
to Mænd paa forskellig Maade, at man har
foræret den ene en større Capital end den Anden.
Det er saaledes en egen Sag at blande saa-
danne færegne Beeragtningsmaader ind ved
Afgjørelsen af en saadan Sag. En Gaards
Præis er hvad man kan faae for den,
og dette Begreb bør man ikke forvanske
og bringe Andet ind derunder, hvorved Af-
gjørelsen, efter min Formening, bliver uklar.
Jeg troer ogsaa at kunne være enig med det
andet Medlem af Mindretallet i, at det er af
Vigtighed, at det tydeligt og klart træder frem,
at der her vises vedkommende Bønder en Be-
gunstiggelse af Staten, at den giver dem en
Gave (Nei! Nei!) — . . . ja, de Herrer sige
Nei, men netop derfor er det af Vigtighed, at
dette Moment træder aldeles klart frem, at det
er en Gave fra Statens Side. Netop at de
Herrer sige Nei! er Grunden til, at vi gaae
frem paa denne Maade, fordi det paa den an-
den Maade let kan skjules, at det er en Gave,
der gives Bønden; netop fordi de Herrer
sige: her giver Staten ikke Noget bort, den
faaer Alt, hvad der tilkommer den (Tschern-
ning: Ja, mere, end der tilkommer den),
netop, fordi de Herrer ere af den Mening,
gaae vi, som ere af en anden Mening, denne
Veie (Hør!); vi ville ikke have, at den An-
skuelse skal billiges, efter hvilken en saadan
Maade at bestemme Værdien paa skulde være
den, hvorpaa man i Almindelighed skulde kunne

ubfinde den virkelige og fulde Erstatning. Der-
for ville vi ikke det, fordi vi frygte for, at
man vil falde det fuld Erstatning ogsaa med
Hensyn til Fæstevæsenet paa de private Godser
(A!). Jeg veed nok, vi maae ikke blande
dette ind her (So! Nei!), og det er ogsaa
meget ubehageligt nu at komme ind paa dette
Spørgsmaal, men, ere vi først gaaede ind
paa Fleertallets Forslag, vil det, frygter jeg,
senere blive fremsat som et gyldigt Beviis for,
at det er den rigtige Maade, hvorpaa ogsaa
private Fæstegodfers fulde Værdi skal be-
regnes (Flere Stemmer: Det er der ikke
nu Tale om!). Ja, men nu have vi Andre
Lyst til at tale derom. Jeg siger, at det er
det Færlige ved den Tale, at Staten ikke her
giver den Noget, at den endog faaer Mere,
end den skulde have; thi den Sætning ligger
da nær, at saa kunne vi ogsaa behandle de
private Godseiere paa samme Maade og paa-
staae, at de ikke faae mere, end hvad de skulde
have, end netop hvad der tilkommer dem.
Dette er min Hovedgrund, og min vigtigste
Grund, hvorfor jeg ikke kan stemme for Fleer-
tallets Forslag.

Indenrigsministeren: Jeg er aldeles
enig med den ærede Taler, som nu satte sig, i
det Difficile i, at det fremtræder, at denne
Bestemmelse indeholder en Begunstiggelse imod
de nærværende Fæstere, men jeg kan ikke være
enig med ham i, at dette fremtræder tydeligere
i det af ham stillede Forslag, end saaledes som
Bestemmelsen foreligger efter Fleertallets Affat-
telse (Hør!). Jeg maa være ganske enig med
min ærede Collega, Finantsministeren, i, at,
naar man stiller sig paa det historiske Stand-
punkt og betragter, hvorledes det hele Forhold
har udviklet sig, da slutter det sidstnævnte For-
slag sig nærmere til denne Sags hele forbi-
gangne Udvikling end det af Mindretallet stil-
lede Forslag (Ja!). Fleertallets Forslag kom-
mer netop overmaade nær den Bestemmelse,
der indeholdes i Forordningen af 13de Mai
1769, hvilket ogsaa tidligere fra Indenrigs-
ministeriets Side er fremhævet i den Corre-
spondence, det har ført med Finantsministeriet,
idet det nemlig opstiller en Fastsættelse af,
hvad der paa den Tid svares af Bøndergaarde,
og saa et Tillæg af det, som Indfæstningerne